

Refugij ledenog doba

U mnogim se našim područjima vrednote prirodne baštine neraskidivo isprepliću s vrijednostima kulturne i tradicijske baštine. Bez nastavljanja tradicijskih načina življenja naših predaka teško će se moći očuvati prirodne i krajobrazne vrijednosti koje u se oblikovale i razvijale kroz stoljetni suživot ljudi i prirode.

Živimo u vremenu u kojem industrializacija ugrožava čovjekovo okruženje. Zabrinuti smo za čistoću zraka i opstanak šuma, strahujemo od ozonskih rupa, uzneniraju nas viesti o velikim zagadenjima... Vjerojatno je to razlog što je među najpopularnijim trendovima današnjega suvremenog društva - povratak prirodi i prirodnome.

Primorsko-goranska županija jedna je od rijetkih oaza očuvane prirode. Zamislite prostor koji na jednoj strani dodiruje more zagrljeno Kvarnerskim zaljevom, a na drugoj udiše još uvijek čist zrak koji proizvode šume Gorskoga kotara...

Pored velike krajobrazne raznolikosti i ljepote, ovdje je zastupljeno i neusporedivo bogatstvo biološke raznolikosti koje se, prema nekim procjenama, izdvaja u sam vrh u Hrvatskoj. Flora Primorsko-goranske županije ima preko 2.700 biljnih vrsta što je svrstava u floristički najbogatije dijelove Hrvatske i Europe. Genetski resursi očituju se u nizu autohtonih tradicijskih sorti i pasmina kulturnog bilja i životinja.

Biološko bogatstvo može se tumačiti činjenicom što je na ovom prostoru prema paleontološkim nalazima bilo pribježište flore i faune (refugij) u vrijeme zadnjega ledenog doba i ovdje danas nalazimo čitav niz reliktnih i endemičnih vrsta. Uz rijetke, krupne i grabežljive vrste sisavaca (vuk, medvjed, ris, vidra...) te rijetke i ugrožene vrste ptica na kopnu, i podmorje se odlikuje čitavim nizom vrsta koje su danas gotovo na rubu istrebljenja, a u većini europskih zemalja su već izumrle. U lošinjskom akvatoriju,

na staništu jedine stalne sjevernojadranske populacije dobrog dupina, uspostavljeno je područje posebnoga morskog rezervata koje će biti uvršteno u europsku mrežu zaštićenih područja - NATURA 2000. Riječ je o ekološkoj mreži Europske unije koja obuhvaća područja važna za očuvanje ugro-

Nakon što je olujno nevrijeme oštetilo krošnju staroga zaštićenog hrasta u Svetom Petru kraj Belog na otoku Cresu, bilo je nužno priči sanaciji zaštićenog spomenika prirode jer je prijetila ozbiljna opasnost od daljnog urušavanja, odlamivanja dijelova krošnje i grana. Radovi na sanaciji hrasta su uspješno i stručno obavljeni 18. lipnja 2007. u organizaciji javne ustanove „Priroda“.

U povodu Međunarodnog dana bioraznolikosti i Dana zaštite prirode, 22. svibnja 2007., u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Malog Lošinja, Javna ustanova „Priroda“ otvorila je poučnu stazu u Park-šumi Pod Šipiljom.

Javor u Velom Lošinju te predstavila poučne ploče uz spomenik zasluznom lošinjskom prirodoslovcu Ambrozu Haračiću u Park-šumi Čikat u Malom Lošinju.

ženih vrsta i staništa.

Važno je napomenuti da su u Primorsko-goranskoj županiji zastupljene sve kategorije zaštite osim regionalnog parka, a ta je kategorija zaštite utvrđena tek najnovijim Zakonom o zaštiti prirode iz 2005. go-

dine. Znakovito je i to da se u mnogim našim područjima vrednote prirodne baštine neraskidivo isprepliću s vrijednostima kulturne i tradicijske baštine. Bez obnove tradicijskog načina življenja naših predaka, ne mogu se očuvati prirodne vrijednosti koje su se oblikovale i razvijale tijekom stoljennog suživota ljudi i prirode.

Veliko bogatstvo i raznolikost prirodne baštine zahtijeva stalnu brigu kao i pravilno upravljanje, što je jedna od glavnih zadaća javne ustanove „Priroda“. Zadatak te županijske ustanove koja je s radom započela u rujnu 2006. jest očuvanje, ali i promocija prirode u Primorsko-goranskoj županiji. Ekipa mladih stručnjaka, zaljubljenika u prirodu, pod vodstvom ravnateljice Sonje Šišić, u vrlo kratkom vremenu opravdala je svoje postojanje.

Javna ustanova redovito aktivno sudjeluje u brojnim županijskim projektima. Jedan od njih je i obilježavanje sredom turističkom signalizacijom zaštićenih područja Primorsko-goranske županije. Tom su prilikom obilježeni Park-šuma Golubinjak, Vražji prolaz i Zeleni vir, Kamačnik te šipilja Lokvarka. Obilježena je i Park-šuma Japlenški vrh, te park-šume Čikat i Pod javori, a u pripremi je obilježavanje strogog rezervata Bijele i Samarske stijene.

U svrhu edukacije ljubitelja prirode, pokrenut je projekt postavljanja obavijesnih i poučnih ploča na području cijele županije. Među prioritetima jest zaštita creta na Trsteniku, nekolicine starih stabala, planine Obruč te proširenje ornitoloških rezervata na otoku Cresu.

U Gorskome kotaru u planu je sanacija i uređenje šipile Lokvarke i šetnice u Park-šumi Japlenški vrh iznad Delnice te završetak projekta zaštite creta u Sungerskom lugu. U pripremi je također i poučna ploča o krškim fenomenima općine Lokve koja bi uz tekst imala grafički prikaz položajne skice krških fenomena. Fotografije: Stanislav Horaček i arhiva Javne ustanove „Priroda“.